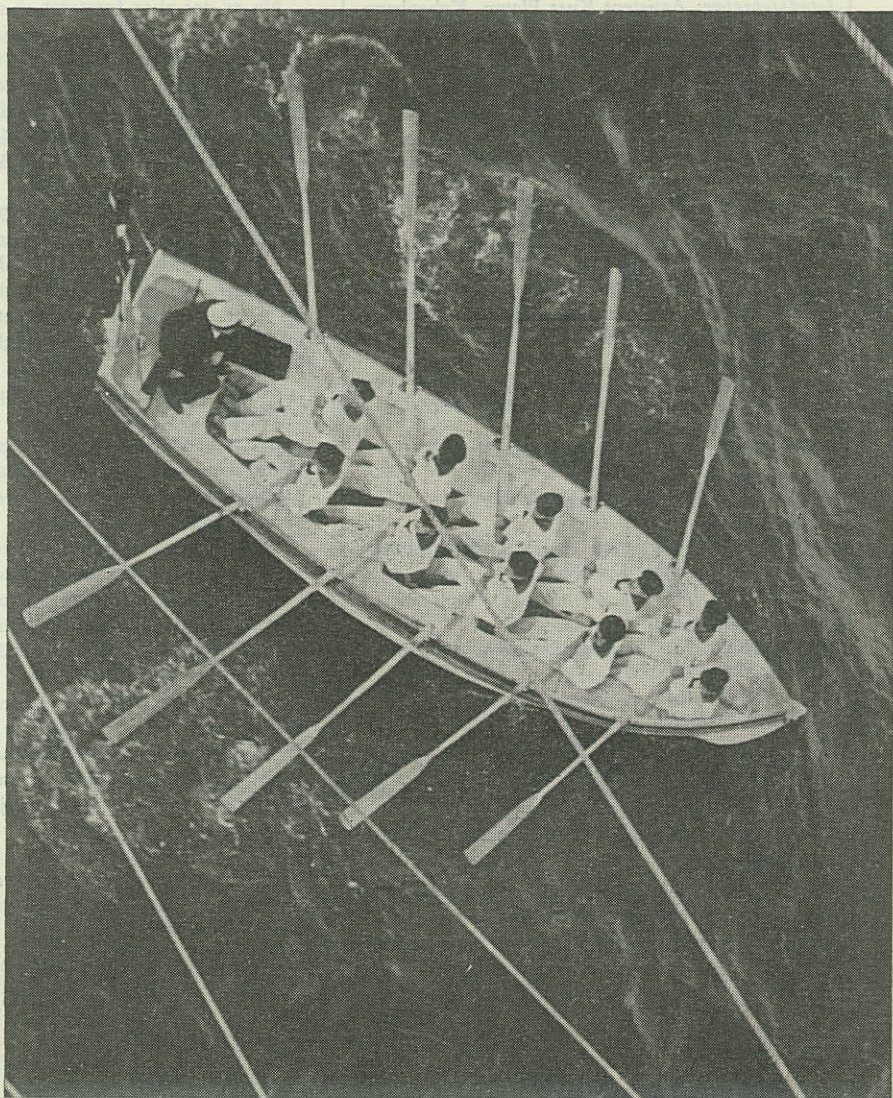

UNDER DANNEBROG

ORGAN FOR
SØVÆRN OG SØFART

57. ÅRGANG
AUG. 1970 NR.

3

MARINEFORENINGEN

Æresformand Hans Majestæt Kong Frederik d. IX

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har gjort tjeneste eller er tjenstgørende i søværnet.

Hovedbestyrelse:

Formand: Kommandørkaptajn K. Hertz, København.

Næstformand: Underdirektør Svend Worm-Petersen, København.

Landssekretær: Assistent Kurt Flatau, København.

Hovedkasserer: Orlogskaptajn S. Thorlund Nielsen, København.

Boghandler O. Reumert, København, Distr. I.

Maskinmester Hans Pedersen, Frederiksværk, Distr. II.

Blikkenslagermester I. Strangholt, Roskilde, Distr. III.

Kontorbestyrer E. Nielsen, Næstved, Distr. IV.

Kaptajn C. Thomsen, Rønne, Distr. V.

Forretningsfører E. Semberg, Nakskov, Distr. VI.

Ingeniør E. D. Fylling, Odense, Distr. VII.

Fabrikant M. Burchardt, Kolding, Distr. VIII.

Direktør Knud Schrøder, Esbjerg, Distr. IX.

Omsorgskonsulent P. Schytte Hansen, Randers, Distr. X.

Fiskeskipper Jens Knak, Lemvig, Distr. XI.

Forvalter Georg Petersen, Frederikshavn, Distr. XII.

Bagermester A. Echvald, Godthåb, Distr. XIII.

Hovedkontor:

Marineforeningen, Havnegade 55,
1058 København K.

Ekspeditionstid daglig kl. 10-13. Lørdag lukket.

Telefon 01 62 (PALÆ) 2886.

Postkonto nr. 1608.

Under Dannebrog:

Medlemsblad for Marineforeningen, udgivet af Frederikshavns Avis.

Redaktion: Marineforeningen, Havnegade 55,
1058 København K. (se under hovedkontoret).

Ansvarshavende redaktør: Kaj Lund.

Annonceekspedition og trykning: Vogelius' Bogtrykkeri, Danmarksgade 3, 9900 Frederikshavn.
Telf. (08) 42 22 77. - Postkonto 41175.

Forsiden:

Bådøvelse fra statens skoleskib „Danmark“. Foto
Egestrup Hansen.

Kontingentet

Som bekendt foreskriver vore love, at sendemandsmødet med 5 års mellemrum fastsætter størrelsen af den del af medlemskontingentet, der for en næste 5-års periode er beregnet på at indgå til hovedbestyrelsen til dækning af udgifter ved fælles administration, drift, udgivelse af „Under Dannebrog“ m. v.

I år faldt klokken i slag for næste 5-års periode (1971-76), og sendemandsmødet vedtog en forhøjelse fra de hidtidige 8 kr. til 12 kr. pr. medlem pr. år. Forhøjelsen vil jo smitte af på medlemskontingentet til afdelingen, og den kan ved første øjekast synes lidt voldsom. Lad os derfor se lidt på baggrunden og realiteterne.

Kontingentforhøjelsen er beregnet på at skulle dække udgiftsstigningerne i løbet af de kommende 5 år. Da vi sidst - i 1965 - beregnede kontingentet for perioden 1966-71, blev der opstillet et skøn over prisudviklingen, og det har vist sig, at foreningens økonomiske status i dag i det store og hele er overestimerende med, hvad der i 1965 blev skønnet.

Nu er der atter foretaget et skøn og en beregning: De senere år har vist prisstigninger på alle områder, således at gennemsnittet er 6-8 %. Vi kan næppe forvente mindre stigning i de kommende år i husleje, moms, kontordrift, bladformstilling, porto o.s.v. - Prøv at gange de årlige 6-8 % med 5.

Kan den enkelte overkomme kontingentforhøjelsen? Lad os være ærlige og huske på, at også de fleste indtægter stiger. I perioden 1965-69 er arbejdslønnens realværdi som helhed forøget med 22-24 %. Prisniveauet stiger, og vi er nødt til at følge med.

Er det dyrt at være medlem? Det er rigtigt, at de 4 kr. kun er en del af det samlede kontingent, og at det er en årlig ekstraudgift. Men ser vi ærligt på det, hvor stor indflydelse har så de 4 kr. på balancen mellem det almindeligt stigende niveau på udgiftsiden og indtægtsiden? - Og et helt andet punkt: Omend det er en ærgrelse, at kontingentet stiger, kan den ærgrelse så ikke opvejes ved kammeratskabet, sammenholdet, glæderne og fornøjelserne ved at mødes i vor forening?

Sluttelig (om den tendens skulle være der): Overvej et par gange, før man eventuelt lader den øjeblikkelige ærgrelse tage overhånd og medføre en udmeldelse. Forhøjelsen får først virkning i 1971, og pillen er nok fordøjet til den tid. Gå hellere den vej at sige: Så gælder det pinedød om at skaffe nogle flere medlemmer. Jo flere vi er om at dele administrationsudgifterne, des mindre bliver det for hver. Jo flere medlemmer vi kan skaffe i den kommende 5-års periode, des større er muligheden for at begrænse en ny kontingentforhøjelse i 1976.

Med kammeratlig hilsen,

K. Hertz.

P.S.: For de interesserede bemærkes, at regnskabet og sendemandsmødets debat om kontingentet beror ved afdelingsformændene.

Pressegængen i aktivitet på Tower Hill i slutningen af 1700-tallet. Det ledes af en løjtnant, som synes at være noget skeptisk ved det offer, en af hans folk har slået frem. Radering af Barlow efter Collings (National Maritime Museum).

SØVÆRN OG SØFART

PRESSEGÆNGET

BEMANDINGEN AF DEN KONGELIGE BRITISKE FLÅDE VAR GENNEM 500 ÅR HOVEDSAGELIG BASERET PÅ TVANGSUDSKRIVNING.

I 200-året for James Cooks opdagelse af Australien er det aktuelt at genopfriske, hvorledes denne jævne sømand fra handelsflåden havnede i tjeneste hos Royal Navy og endte som en af Storbritanniens berømteste navigatører og opdagere.

I 1755, da krigen brød ud mellem England og Frankrig, var James Cook styrmand på en collier, „Free Love”, der transporterede kul til London. Under et ophold for losning på Them-

sen kom flådens pressegæng om bord for at tvangsudskrive folk. James Cook smuttede i land og skjulte sig, men ved nærmere eftertanke stod det ham klart, at han før eller senere ville blive fundet, og han besluttede derfor at melde sig frivilligt. Han begav sig til Wapping og lod sig indregistrere hos en officer fra orlogsskibet „Eagle”.

Hvis James Cook ikke havde meldt sig frivilligt, ville det uden tvivl have ændret historiens gang. Der var dengang hård straf for at smutte fra pressegængen.

Tvangsudskrivning af søfolk til Royal Navy begyndte så tidligt som i 1355, men presse-

gængene blev først rigtigt aktive i slutningen af 1700-tallet og begyndelsen af 1800-tallet. Årsagen hertil var udbruddet af den franske revolutionskrig i 1792. Af den elendighed, som fulgte med denne krig, var intet mere hadet og åbenlyst fordømt af folket end pressegængen. Krigen var langvarig, og de blodige sammenstød skabte stadig nye huller i rækkerne. Det var umuligt at udfylde dem med hvervede eller frivillige folk, og regeringen blev i vid udstrækning henvist til tvangsudskrivning. Systemets upopularitet skyldtes ikke så meget, at folk var uvillige til at kæmpe for konge og land, men mere fordi systemet blev anset for en uværdig behandlingsmåde af mennesker.

Udskrivning af landkrabber til flåden skete i reglen efter underhåndsaf tale med godsejerne eller de lokale myndigheder, som i hvert sogn lod udarbejde en hemmelig navneliste. Når pressegængen ankom og fik udleveret navnelisten, var sognets mænd uvidende om, hvem der var upeget, og mange „gik under jorden”. Ingen følte sig sikre, for pressegængen var ikke særligt nøjeregnende med, hvem der stod på listen. Hvis det kneb med at finde de udpegede, tog man lige så gerne nogle andre, som skønnedes at være egnede. Når disse menneskejægere havde fået fat i en brugbar stakkel, blev kongens stok lagt på hans skulder, og der var ingen vej tilbage.

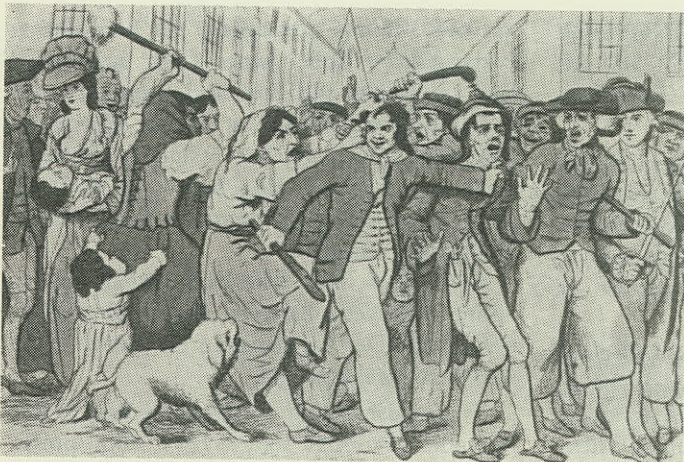
Mange mennesker havde permanente skjulesteder indrettet under gulvet, i tørvestakke eller lignende steder, medens andre simpelthen stak

til skovs, når pressegængen mødte op. I høstens tid, når der var brug for alle mand til at bjerge afgrøden, havde man så vidt muligt heste stående parat i nærheden bag et hegn eller i en lund, så man kunne slippe bort på kort varsel. Mødre og døtre blev stationeret på højdedrag for at råbe gevalt, hvis kongens folk skulle dukke op.

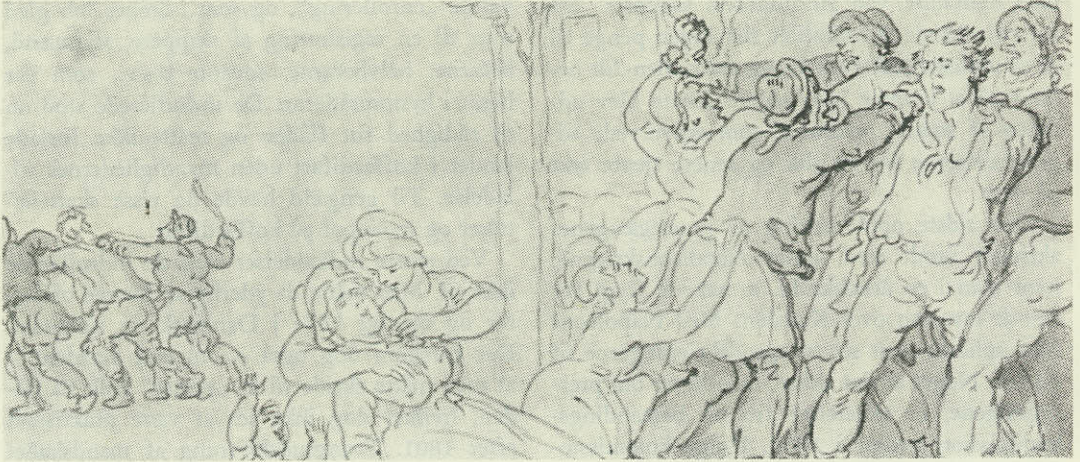
Var der ingen mulighed for at slippe bort, benyttedes alle mulige tricks for at blive kasseret som uegnet til tjeneste i et skib. Også dengang kendte man til desperate mænd, som selv afhuggede en tå eller en tommelfinger. Mere smart var dog bonden, som havde rullet sig nøgen i brændenælde og taget tøjet på igen, kort før han blev fanget. Han blev kasseret med en „ukendt og mystisk hudsygdom” som årsag.

Pressegængen viste til gengæld ikke mindre snedighed i jagten på deres ofre. Til eksempel benyttede man i begyndelsen af 1800-tallet ofte at lokke folk til at modtage „forsku” på hyren. Pressegængen i Kirkwall havde sin egen særlige teknik. Det holdt til i et værtshus i Bridge Street, hvor man „fiskede” med kongens mønt som madding. En shilling blev hevet ud af vinduet, og når en ung mand standsede for at samle mønten op, stormede pressegængen ud og lagde stokken på hans skulder, idet de meddelte ham, at han i vidners nærvær havde taget imod forskud og nu var i kongens tjeneste.

Myndighederne i land var naturligvis mest interesserede i at slippe af med lediggængere

„Individets frihed“ er den ironiske titel på denne tegning af Gillray. (Efter „Ships and Seamen“ af Christopher Lloyd).

Pressegængets aggressive metoder er også skildret af tegneren Samuel Rowlandson (National Maritime Museum).

og andre besværlige personer, medens presse-gængene i modsætning hertil var ude efter folk, som kunne bestille noget. Det kneb i reglen med en fuld forståelse på dette område. Folk skulle der skaffes, og pressegængene tillod sig mange misforståelser. I 1666 skrev Pepys i sin berømte dagbog, at der var blevet presset 300 mand til flåden: „... Man må med skam tænke på, at mange af disse er dannede mennesker...”

„Quota-men” var den almindelige betegnelse for de folk, der blev udskrevet fra sogne og købstæder alt efter den skønnede ydeevne. Det kan i denne forbindelse have interesse at notere, at en by som London i Kong Edwards dage kun skulle levere 25 mand, medens den lille driftige søfartsby Fowey i Cornwall blev belastet med en kvota på 47 mand.

Kvota-mændene var ofte kriminelle karakterer eller andre subjekter, som samfundene i land og by alligevel gerne ville være fri for. Til gengæld ønskede Royal Navy naturligvis først og fremmest at få professionelle søfolk til bemanning af orlogsskibene. Derfor var det i første række disse, som var mål for pressegængenes efterstræbelser.

Man nøjedes ikke med at snuppe søfolkene under midlertidigt ophold i land. Det blev i vid udstrækning praktiseret at borde handels-skibene og slæbe en del af søfolkene med sig.

Skibe, som var outward bound til udenlandske havne, blev som regel fritaget for tvangsudskrivninger, men i de skibe, som var på vej til britiske havne, kunne ingen føle sig sikker, så snart der var land i sigte. I perioder kunne det endog gå ud over handelsskibe i kystfart. Når der forestod større udrustninger af orlogsskibe på Themsen, gik det hårdt ud over kulskibene, som kom nordfra. Disse fandt da på at landsætte størsteparten af besætningsmedlemmerne på kysten af Essex og klare sig bedst muligt op til London. På vejen tilbage tog de så folkene om bord igen.

På den anden side var der naturligvis kofardiskippere, som drog fordel af pressegængets udtynding af mandskabet lige før skibets ankomst til havn. Det gav undertiden mulighed for at snyde sømanden for hans tilgodehavende hyre. Det var almindelig skik, at man først modtog hovedparten af sin hyre efter rejsens afslutning. Man har eksempler på, at søfolk på denne måde flere gange er blevet slæbt fra et hjemkommende skib til et udgående og faktisk har været til søs i en halv snes år uden at modtage nogen betaling.

I orlogsskibene var hyren ca. halvt så stor som i handelsskibene, men det værste var, at man i orlogsskibene ofte blev snydt for betalingen. I mange tilfælde skete afbetalingen i form af tilgodebeviser, som skulle ombyttes

med kontanter ved Admiralitets kontorer. Alt for ofte havde Admiralitet slet ingen penge til et så underordnet formål, og sømanden fik besked på at komme igen senere. Dette blev udnyttet af smarte opkøbere, som erhvervede tilgodebeviserne for en slik og senere tjente tykt på dem.

Den sidste oplomstring af pressegængenes aktivitet fandt sted under Napoleonskrigene, hvor man i en årrække bl. a. nærrede frygt for fransk invasion over Kanalen. Med Napoleons fald ophørte stort set tvangsudskrivningerne til flåden. Noget af det sidste, man hører om pressegængene, er udtalelser fra en bemandingskommission nedsat i 1859. Ifølge kommissionens mening burde man indføre registrering af handelsflådens søfolk og i øvrigt opmuntre til frivillig tjeneste i Royal Navy. Derimod burde man aldrig mere vende tilbage til tvangsudskrivning.

I Danmark klarede man oprindeligt rekrutteringen af flådens mandskab ved at pålægge købstæder eller visse landområder pligt til at stille bemandede skibe til rådighed, en ordning der kan spores mere end 1000 år tilbage – ikke alene i Danmark men også i England og mange andre lande. Senere ændredes systemet i Danmark til, at landområderne skulle stille mandskab til rådighed for kongens skibe, omtrent som i det foran omtalte engelske kvota-system. Gradvis opstod i Danmark det system, som man

kaldte „enrulling”, og som i årenes løb gled over til en registrering af skippere, styrmænd, befarne, halvbefarne, søvante o.s.v., som var bosat i kystområderne. De indrullerede stod nu til rådighed for flåden og måtte ikke forlade landet i koffardifart uden myndighedernes tilladelse. Til gengæld havde de visse skattelettelser og monopol på koffardifart.

Ved større indkaldelser slog de indrullerede ikke til. Man måtte da yderligere hverve officerer og menige både i Danmark og udlandet. Det forekom dog også – om end sjældent – at man måtte skride til at „presse” folk til flåden, hvilket dog ikke ses at være praktiseret efter 1801. Tvangsudskrivning af mandskabet til danske orlogsskibe blev undtagelsesvis praktiseret af enheder, som lå i Middelhavet og var i bekneb for folk. Man standsede da danske handelsskibe og nappede nogle af de indrullerede sømænd.

Når man i Danmark ikke havde behov for den nedværdigende tvangsudskrivning, skyldes det i første række, at man allerede fra midten af 1500-tallet havde tilstræbt at opbygge en stamme af faste, veluddannede folk. Disse såkaldte årstjenere blev rekrutteret dels ved herving blandt de indrullerede dels ved at kontraktbinde deres sønner. Således opbyggedes „Holmens faste stok”.

Kaj Lund.

NYT OM SØVÆRNET

Mange i søværnet vil sikkert huske 1970 som året, hvor der skete store ændringer for såvel søværnets personel, som dets organisation. Den 1. januar 1970 trådte to for søværnet meget vigtige love i kraft, nemlig „Lov om organisation” og „Lov om forsvarets personel”.

Lov om forsvarets organisation.

Lovens fire første paragraffer angiver i store træk den nye organisation af forsvarets øverste ledelse:

§ 1. Forsvarsministeren er højeste ansvarlige myndighed for landets militære forsvar.

§ 2. Forsvarschefen har under ansvar for forsvarsministeren kommandoen over hæren, søværnet og flyvevåbnet samt organer til støtte for disse.

Stk. 2 Forsvarsstaben bistår forsvarschefen ved løsningen af de ham påhvilende opgaver. Chefen for forsvarsstaben er stedfortræder for forsvarschefen.

Stk. 3. Forsvarschefen kan efter bemyndigelse fra forsvarsministeren overdrage den operative ledelse til chefen for forsvarets operative styrker.

§ 3. Chefen for hæren, chefen for søværnet og chefen for flyvevåbnet har uanset be-

stemmelsen i § 2, stk. 1, over for forsvarsministeren ansvaret for forvaltningen af personellet inden for deres respektive værn. De har over for forsvarschefen ansvaret for uddannelsen af personel og enheder, og de er forsvarschefens rådgivere i anliggender, der vedrører de enkelte værn.

Stk. 2. Værnschefernes beføjelser fastsættes i øvrigt af forsvarsministeren.

- § 4. Forsvarschefen, chefen for forsvarsstaben og cheferne for hæren, søværnet og flyvevåbnet med deres stabe indgår i forsvarskommandoen.

For søværnets vedkommende betyder den nye lov således, at chefen for søværnet har afgivet sin kommando over søværnet til forsvarschefen, men stadig har ansvaret for uddannelse og forvaltning af personel samt uddannelse af enheder.

Det er endnu for tidligt at udtale sig om virkningerne af den nye lov, men det kan nævnes, at orlogsgasten næppe vil mærke, at søværnet er gået ind i den nye organisation. Lovændringen har primært bevirket ændringer i stabe og kommandoled.

Lov om forsvarets personel.

Den nye lov gav følgende hovedopdeling for det militære personel i søværnet:

- Officerer af A-linjen,
- officerer af B-linjen,
- officerer af reserven,
- pilotofficerer,
- sergentgruppen og
- menigt personel, omfattende
- konstabelgruppen og menige.

Officererne af A-linjen, der omfatter de tidligere officerer af linjen (søofficerer, maskinofficerer og intendanturofficerer), uddannes på Søværnets Officersskole. De gennemgår efter bestået studentereksamen og en grundlæggende befalingsmandsuddannelse en ca. 3½ årig uddannelse på Søværnets Officersskole, hvorefter de udnævnes til premierløjtnanter, med mulighed for at avancere til admiral.

Officererne af B-linjen, der omfatter de tidligere officerer af specialgruppen, uddannes på

Søværnets Officersskole. De gennemgår efter bestået realeksamen og en befalingsmandsuddannelse en ca. 2 årig uddannelse på Søværnets Officersskole, hvorefter de udnævnes til premierløjtnanter, med mulighed for at avancere til orlogskaptajn.

Officererne af reserven uddannes primært på Søværnets Reserveofficersskole. Selvom den nye personellov i det lange løb skulle reducere antallet, vil søværnet uden tvivl fortsat i mange år have et stort behov for reserveofficerer med især skibsfører- og maskinmesteruddannelse.

Pilotofficeren er en nyskabelse inden for forsvaret. Loven nævner om ham kun, at uddannelsen finder sted på kursus, der kvalificerer eleverne til at virke som flyvere i forsvaret.

Sergentgruppen og konstabelgruppen har ikke været udsat for store ændringer. Det skal dog nævnes, at man har givet seniorsergenten tjenestemandslignende vilkår med aldersgrænse på 45 år og i sjældnere tilfælde 60 år. Konstabelgruppen har fået delt overkonstabelgraden i en I' og II'grad.

Formålet med den nye lov er hovedsageligt at bringe bedre overensstemmelse mellem personellens uddannelse og anvendelse bl. a. ved at indføre en forbedret befalingsmandsuddannelse og ved at ændre arbejdsområdefordelingen mellem officererne af A- og B-linjen og mellem B-linjen og sergentgruppen.

På længere sigt vil den ændrede arbejdsområdefordeling bevirke, at et antal stillinger, der har været besat af de tidligere officerer af linjen, bliver overført til de tidligere officerer af specialgruppen, der igen afgiver stillinger til sergentgruppen.

Nye distinktioner og grader.

For at give Marineforeningens medlemmer et bedre holdepunkt for alt det nye, gengives på de følgende sider en tavle med de sidste nye grader og distinktioner.

Det er som før sagt endnu for tidligt at udtale sig om, hvordan de nye love vil virke i praksis. Det er imidlertid givet, at alle loyalt vil arbejde for, at lovene bliver udnyttet fuldt ud til gavn for såvel tjenesten som personellet i søværnet.

N. Helk

GRADSTEGN M.V. FOR PERSONEL AF SØVÆRNET OG MARINEHJEMMEVÆRNET

OFFICERER

Gradstegn på underarme hhv. skulderstrap

○ betegner ankerknop

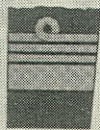
SERGENTGRUPPEN OG MENIGT PERSONEL

Ærmegradstegn (Skjorteuniform og regnfrakke dog skuldergradstegn)

◻ betegner tjenestegrenseemble

○ betegner roset

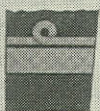
ADMIRAL

VICEADMIRAL

KONTREADMIRAL
generallæge

KOMMANDØR
stabslæge af 1. grad,
korpsschef HJV

KOMMANDØRKAPTJAN
stabslæge af 2. grad,
distriktsleder af 1. grad } HJV

ORLOGSKAPTJAN
overlæge,
overlandlæge,
distriktsleder af 2. grad,
sektionschef,
forvaltningsleder af 1. grad } HJV

KAPTJANLØJTNANT
flotilleshef, undersektionschef,
kompagnifører, forvaltnings-
leder } HJV

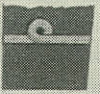
PREMIERLØJTNANT
halvflotiliefører, halvkompani-
fører, forvaltningsleder } HJV

LØJTNANT

SEKONDLØJTNANT
reserve-læge og reservetandlæge,
divisionsfører, delingsfører, } HJV
forvaltningsleder

Læge/tandlæge bærer ponceaured
tjenestegrenslarve mellem snorene.

SERGENTGRUPPEN

SENIORSERGENT
af 1. grad

SENIORSERGENT
af 2. grad

OVERSERGENT

SERGENT
til frivillig tjeneste ud over den for
graden gældende første pligtige
tjenestetid,
halvdivisionsfører, } HJV
halvdelingsfører

SERGENT
underlæge, underlandlæge

KORPORAL
til frivillig tjeneste ud over den for
graden gældende første pligtige
tjenestetid,
gruppelører HJV

KORPORAL

MENIGT PERSONEL

OVER-
KONSTABEL
af 1. grad

SERGENT-
ELEV
efter skole

OVER-
KONSTABEL
af 2. grad

KORPORALS-
ELEV
efter skole

KONSTABEL

BEFALINGS-
MANDSELEV

KONSTABEL-
ELEV

VPL. TEOLOG

VPL. BEFAREN

KASKETEMBLEMER

ORLOGSKOKARDER

KASKETSKYGGE

FOR OFFICERER AF ADMIRALSKLASSEN

FOR KOMMANDØR, KOMMANDØRKAPTAJN OG ORLOGSKAPTAJN SAMT ORLOGSPROVST

TJENESTEGRENSEMBLEMER

For sergentgruppen og menigt personel

ARTILLERI

MATROS OG MINE

SIGNAL

TORPEDO

MASKIN

TELE

KAMP- INFORMATION

INTENDANTUR

ARTILLERI- TEKNIKER

SKIBBYGGER

PROVIANT

SANITET

FLYVEREMBLEM (Helikopterpiloter)

FALDSKÆRMSEMBLEM

DISTINKTIONER FOR MILITÆRT PERSONEL UDEN FOR DEN MILITÆRE RÆKKEFØLGE

MUSIKDIRIGENT

MUSIKER

ORLOGSPRØVST

ORLOGSPRÆST

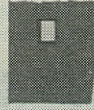
OVERMEKANIKER AF 1. GRAD

AF 2. GRAD

MEKANIKER AF LINIEN

MEKANIKER PÅ KONTRAKT MED OVER 5 ÅRS TJENESTE EL. EFTER FYLDTE 35 ÅR

EMBLEM FOR KADETTER OG OFFICERSELEVER

SOS

SRS

TJENESTEGRENSEMBLEMER FOR MEKANIKERPERSONEL

ARTILLERI- MEKANIKER

MINE- MEKANIKER

TORPEDO- MEKANIKER

MASKIN- MEKANIKER

VAGT- OG BASE- MEKANIKER

HUEMÆRKER FOR MARINEHJEMMEVÆRNET

ANKERKNAP

KVINDELIGT PERSONEL (tresidet hat og bæret)

BEF. MÆND MANDLIGT PERSONEL (felthue)

MENIGE

Marinehjemmeværnet

ÆRMEMÆRKE

Marinestuen i Aalborg

Ålborg-afdelingen har landets ældste på samme sted lokaliserede marinestue, indviet 10. marts 1934. Stuen var en gave fra Jysk Hypotekforening, og den blev tegnet af arkitekt Marston i København. Lokalet, der er indrettet i det gamle, hyggelige hotel Kong Frederik i Kongensgade, har et areal på $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ m.

Et betydeligt efterforskningsarbejde har nu båret frugt i form af oplysninger om effekterne i stuen. Denne fremstår nu skinnende smuk efter endt oppudsning udført af Nielsen-Røsilde og Borg Andersen. De gamle orlogsgaster tør godt stå frem og sige, at deres stue er den smukkeste i landet.

Væggene er fra gulv til loft beklædt med mahognipaneler, skænket af fabrikant Mørk. Panelerne giver stuen karakter af en hyggelig officersmesse. Lofterne er forsynet med indbyggede kuppellys, der grupperer sig om et sladrekompass, så skipperen også, når han er under dæk, kan se om rorgængerens holder kursen.

På den ene langvæg findes montere med skibsmodeller, bl. a. en bark skænket af maskinfabrikant Kjær, fregatten „Jylland” frem-

stillet og skænket af skibsfører J. Sørensen, og kongeskibet „Dannebrog” skænket af maskinmester Sørensen.

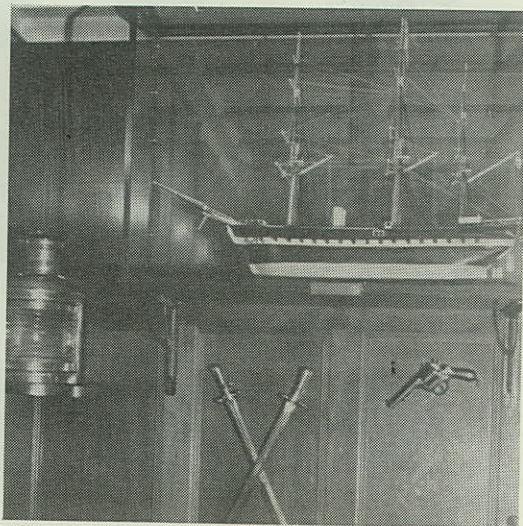
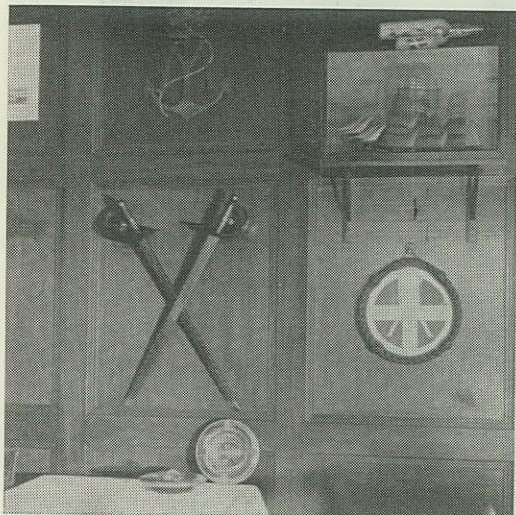
Skydedøren ind til hotellets festsal er flankeret af to marskalstave udført af store narhvaltænder, skænket af lods Sørensen. Et andet pragtstykke er flagstangen med fodstøtte i smedjærn, modtaget fra maskinfabrikant Kjær, der var næstformand ved indvielsen. Ved festlige lejligheder bærer stangen et silkeflag, som blev overdraget afdelingen af kaptajn Boutrup og hotelejer Rich. Nielsen. De to kobberlanterner stammer fra firmaet Carl Christensen og Co., en toplanterne fra Svitzers Bjergningsentreprise og et sæt sidelanterner fra Søspejderne.

Det gamle skibsur, der slår glas, er en gave fra direktør Jacob Nielsen. I modsatte ende af stuen blinker et miniatyrefyrtårn af kobber, skænket af lods Sørensen. Dagslyset filtreres ind i stuen gennem et glasmosaik skænket af glarmester Viggo Jensen og udført på Randers Glassliberi.

Desværre er det ikke lykkedes at finde ud af, hvorfra afdelingen har modtaget det store de-

Model af en fuldrigger under sejl på den ene langvæg, hvor man også nederst til venstre skimter et par af marinestuens meget fornemme askeskåle.

Model af fregatten „Jylland“ på den modsatte langvæg i marinestuen.

Eyvind Samuelsen på formandens plads ved endevæggen i Ålborgs noble, gamle marinestue.

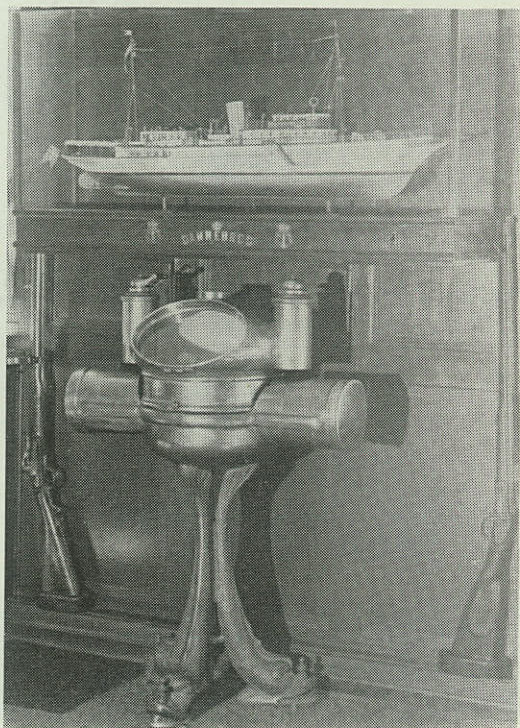
Model af kongeskibet „Dannebrog“ og det elegante nathus med fødder af stiliserede delfiner. Hvem kender oprindelsen?

korative kompashus, som står under modellen af „Dannebrog“. – Hvem kan hjælpe os med oplysninger?

Alle de øvrige værdifulde klenodier har kunnet stedfæstes: Skansevagtgeværene og huggerterne er fra Holmens arsenal, den smuktformede metalråber med foreningens emblem modtog vi fra dommer Hornemann, og et fuldrigget modelskib fra et af afdelingens medlemmer. Særlig affektionsværdi har en søkikkert modtaget fra Jacob Gredsted, København. Den stammer fra en af de postjagter, der besørgede rutetrafikken mellem Korsør og Nyborg. Dirigentsklokkerne stammer fra det minesprængte S/S „København“.

Det vil føre for vidt her at nævne samtlige effekter. Derfor vil jeg slutte med at give udtryk for stor taknemmelighed over for alle, der var med til at skabe stuen og give den en atmosfære, som besjæler afdelingens medlemmer, når de samles i det hyggelige lokale.

E. Samuelsen.

En søvej til fremtiden

Statens skoleskib „Danmark” påbegynder ca. 27. oktober 1970 et nyt togt, der forventes at vare til den 27. april 1971.

Fortrinsvis adgang til optagelse som dækslever har unge mænd, der er mellem 15 og 20 år, og som har gennemgået et kursus på en godkendt sømandsskole. I det omfang, pladsforholdene tillader det, kan desuden optages unge mænd, der agter at uddanne sig til skibskokke.

For dækslever tillægges fartstiden med skoleskibet en merværdi på 50 % af den egentlige fartstid. Det betyder, at elever, som har gennemgået et 3 måneders kursus og derefter har været 6 måneder med skoleskibet, er berettiget til at udmønstre som ungmænd i handelsflåden.

For kokkelever vil et 6 måneders togt med

skoleskib tælle som 9 måneder i den praktiktid, som kræves for at blive skibskok i handelsflåden.

Prisen for deltagelse i et togt med skoleskibet „Danmark” er kun 300 kr. i elevafgift og ca. 400 kr. i beklædningsafgift. For ubemidlede elever er der adgang til at søge om hel eller delvis friplads samt om hjælp til beklædningsafgiften.

Ansøgningsblanketter og blanketter til ansøgning om friplads fås ved personlig eller skriftlig henvendelse til:

Direktoratet for Søfartsuddannelsen, Statens skoleskib „Danmark”, Amaliegade 4, 1256 København K. Telefon (01) 11 98 81.

Det haster: Ansøgning om deltagelse i togtet ca. 27 oktober 1970 skal helst være indsendt til ovenstående adresse inden 15. august 1970.

Skoleskibet „Danmark”. Foto Kaj Lund.

Kielerkanalen fylder 75 år

Da oberst George W. Gothal, ingeniøren som gennemførte Panamakanalens bygning, i 1912 besøgte kejser Wilhelm II for at se på udvidelse af Kaiser Wilhelm Kanalen, fortalte kejseren ham ligeud, at sluserne i Panamakanalen var alt for små. De var oprindeligt planlagt til 95 fods bredde, men U. S. Navy havde fået presset dem op til 108 fod.

Selv havde tyskerne i 1906 truffet beslutning om at gøre kanalen mellem Nordsøen og Østersøen bredere og dybere og at udvide sluserne til 148 fods bredde. 1906 var også det år, hvor „Dreadnought” hejste kommando, og hvor bygningen af store slagskibe tog fart.

Kanalens forgængere, bl. a. Eiderkanalen, var blevet gravet først og fremmest af hensyn til handelsskibene, men de var i øvrigt små og uden særlig betydning. Bygningen af Nord-Østersøkanalen, der blev indviet 20. juni 1895, var en flådestrategisk disposition. Til gengæld skulle denne kanal med årene blive af umådelig stor betydning for den kommercielle skibsfart.

Nord-Østersøkanalen som efter første verdenskrig omdøbtes til Kielerkanalen blev ved indvielsen officielt navngivet „Kaiser Wilhelm Kanal” efter den daværende Kejser Wilhelm II's bedstefader. Initiativet til bygningen må siges at have ligget hos storkansleren Bismarck, som havde indset betydningen af en passage for den tyske højsøflåde fra Østersøen til Nordsøen. Blandt de mange projekter til gennemskæringen af Slesvig-Holsten valgte man at følge den gamle kanal fra Holtenau til Rendsborg. I stedet for at fortsætte langs med Eiderens løb vestpå til Tønning blev den nye kanal imidlertid fra Rendsborg ført i syd-sydvestlig retning

De punkterede linier viser projekter, som blev taget under overvejelse før bygningen af den nuværende Kielerkanal (Wasser- und Schifffahrtsdirektion, Kiel).

til Brunsbüttel ved Elbens munding. Man indser let den strategiske betydning af placeringen for Kanalens endepunkter.

Kanalbyggeriet blev vedtaget af rigsdagen i 1886, og umiddelbart efter gik 2000 mand i arbejde med gravningen. Da Kejser Wilhelm II i 1895 foretog indvielsen, havde man fjernet 62 millioner kubikmeter jord. Den 53 sømil lange kanal havde en bredde på 67 m og en dybde på 9 m.

Yderligere over en million kubikmeter jord fjernedes i årene 1906–1914 ved den store udvidelse af kanalen, som herefter havde en bredde på 104 m og en dybde af 11,3 m på midten.

I 1896 – året efter kanalens åbning – blev den blokeret gennem flere måneder, da den danske damper „Johan Siem” stødte mod en sten og sank midt i kanalen. På baggrund heraf er det værd at bemærke, at kanaltrafikken under den anden verdenskrig kun var blokeret i 3 dage (i maj 1944) til trods for, at de allierede foretog utallige luftangreb over området, heraf alene 120 over Kiel og Cuxhaven.

I dag kan man vist godt vedtage, at Kielerkanalens militærstrategiske betydning er forringet. En raket med nuklear ladning kan sætte

en prop i trafikken få minutter efter, at der er truffet beslutning herom. Til gengæld er Kielerkanalens betydning for den kommercielle skibstrafik vokset år for år. Der er gennem det sidste decennium ofret vældige beløb på at øge effektiviteten – ikke ved udvidelse af selve ka-

nalen, men ved modernisering af sluser, signal-tjeneste, vigepladser, havneanlæg m. m. og ved at indføre elektronisk dirigering af trafikken.

Kielerkanalen er i sit femoghalvfjerdsinds-tyvende år en af verdens livligst trafikerede og meste effektive vandveje.

Fra hovedbestyrelsen

Han var Marineforeningens præst

Lige før bladet gik i trykken fik vi det triste budskab, at provst Mogens Strunge, Tårnby, er afgået ved døden, 78 år gammel. Soens folk mindes bedst pastor Strunge som Marineforeningens præst, der forstod at tale deres eget sprog. Her var en kirkens mand, som ikke bare hyttede sig i sin kirke.

Foruden at være en lærd mand, der arbejdede med nederlandsk kultur og Amagers historie, gjorde han en vægtig indsats for at mildne kårene for nødlidende udlændinge.

Æret være hans minde!

Et æresmedlem er gået bort

Umiddelbart før bladets udgivelse foreligger meddelelse om, at Marineforeningens æresmedlem, den svenske admiral Merc Giron er afgået ved døden. Merc Giron fyldte for nylig 85 år, og det er vel kun få ældre i Marineforeningen og hovedbestyrelsen, der bevarer mindet om personlig kontakt med denne noble gentleman, der for år tilbage stod som leder og foregangsmand for vor broderforening Flottans Mån, men de vil helt og fuldt kunne deltage i vore svenske kammeraters sorg over admiral Merc Girons bortgang.

Æret være hans minde.

Medlemstallet stiger støt

Marineforeningen havde pr. 1. juli 9.169 medlemmer.

Jule-askeskålene 1970

I anledning af 350-året for oprettelse af Kongelig Majestæts Modelkammer har man som motiv på juleaskeskålene i 1970 benyttet agterspejlet af orlogsskibet „Elefanten“.

Bestilling på skålene skal afgives til afdelingsformændene og sendes til hovedkontoret inden 1. november. Priserne kendes endnu ikke, men man må regne med en lille prisstigning i forhold til sidste år.

Vi gratulerer vor dirigent

En speciel fødselsdagshilsen er blevet overleveret personligt af formanden – og følges op her med taknemmelighed og hyldest – til vor trofaste og dygtige sendemands-dirigent, orlogskaptajn J. K. Olsen, Frederiksværk, som den 30. juni fyldte 70 år.

JUBILARSTÆVNET (30. august 1970)

Marineforeningen står atter som indbyder til jubilarestævne i den danske sensommer til minde om tjenesten ved søværnet. Stævnet finder sted søndag den 30. august, og indbydelsen gælder specielt de år-gange som blev indkaldt 1965-60-55-50-45-40-35-30-25-20 o.s.v.

Det er ingen betingelse, at man er medlem af Marineforeningen, for at man som jubilar kan deltage i stævnet. Vi vil gerne have mange med, og da erfaringen viser, at den personlige påvirkning er bedst, henstilles det til interesserede, at de hjælper os med at skaffe god tilslutning. Tænk på, hvor morsomt det kan være at træffe gamle kammerater fra egen årgang. Skriv til dem og foreslå, at de mødes ved stævnet for at genopfriske fornøjelige minder.

Dagspressen har fået anmodning om at omtale stævnet, og Marineforeningen gør selv et stort arbejde for at sende indbydelse til alle de jubilarer, hvis adresse er foreningen bekendt. Den personlige påvirkning er dog bedst.

I jubilardagens program er indlagt besøg både på Holmen, hvor ekserceruddannelsen tidligere fandt sted, og i det nye uddannelsescenter på Auderød. På den måde vil både ældre og yngre jubilarer kunne få lejlighed til at mindes deres første dage i søværnet.

PROGRAM:

Kl. 10.30 mødes alle ved værftsbroen for enden af Prinsessegade (bus linie 8). Der indledes med en parade for chefen for Flådestation København og Marineforeningens formand. I tilknytning til en kort andagt ved pastor B. Ørsted fra Holmens Kirke vil der blive lagt en krans ved mindestenen for søværnets personel. Derefter er der afmarch med Kvindelige Mariners musikkorps i spidsen til frokost på Marinekaserne København. Undervejs aflægges besøg på artillerimuseet i det gamle smukke „Bohlen-dackhus“.

Kl. 12.30 frokostskafning på god gammeldags orlogsmåner på den tidligere Søværnets Kaserne. Det gælder om at tilmelde sig i god tid, da der kun kan udstedes 200 billetter til frokosten. Tidligere er

mange mødt op uden at anmelde deltagelse, hvilket skaber vanskeligheder for arrangørerne. Tænk på, at disse gør et stort frivilligt arbejde. Forudgående anmeldelse er en absolut betingelse for deltagelse i jubilarstævnets frokost eller middag. Beklageligvis må man afvise alle, som ikke har fulgt denne anvisning.

Kl. 14.15 afgang fra Holmen til Nordre Toldbod.

Kl. 14.15 afgang med busser gennem Nordsjællands sommerpragt til eksercerskolen i Auderød.

Kl. 16.15 ankomst til Auderød og omvisning under sagkyndig ledelse.

Kl. 18.00 middag i kostforplejningen.

Kl. 19.30 udskejning.

Kl. 20.00 afgang med busser til København.

Kl. 21.15 ankomst til Rådhuspladsen, hvor jubilar-dagens officielle program er afsluttet.

HVAD KOSTER DET?

Helt gratis kan det ikke blive for deltagerne til trods for arrangørernes frivillige indsats. Imidlertid behøver det ikke at blive voldsomt dyrt, hvis man f. eks. kun vil deltage i ét eller to af arrangementets tre programpunkter. Disse er følgende:

I. *Jubilarparaden.* Til dækning af udgifterne ved det store arrangement må hver deltager erlægge en afgift på kr. 10.-

II. *Frokost* bestående af biskemad, ost, to øl, to snaps og kaffe kommer til at koste kr. 30.- pr. kuvert. Salg af drikkevarer finder ikke sted.

III. *Jubilmiddagen* i kostforplejningsbygningen i Auderød, hvor der skaffes efter cafeteria-systemet. Menuen lyder på flæskkesteg, æblekage, øl, portvin og kaffe. Salg af drikkevarer finder ikke sted. Middagen og busturen koster tilsammen kr. 35.-

Tegningen til deltagelse er bindende og skal ske til Marineforeningens hovedkontor, Havnegade 55, 1058 København K., telefon PALæ 2886. Kontoret er åbent dagligt kl. 10-13, undtagen lørdag. Ved indbetaling på foreningens postkonto nr. 1608 vil adgangskort blive tilsendt. Husk at anføre nøjagtig adresse og årgang på girokortets talon.

Jubilarudvalget ser det som sin opgave at gøre festen så smuk og fornøjelig som muligt. Nogle kan tillade sig at ofre mere end andre på fornøjelsen, og man vil om muligt gerne kunne hjælpe mindre bemidlede årgangskammerater, så de kan være med. Derfor henstilles det, at bedre situerede yder et ekstra bidrag til arrangementet, hver efter sin evne. Under stævnet vil der for en pris af kr. 7.- blive forhandlet jubilæumstegn (25, 40 og 50 år) for af-tjening af værnepligt, når dokumentation for indkaldelsesår forevises.

Resumé af de faste udgifter: Deltagelse i jubilarstævnet kr. 10.-, Frokost på Holmen kr. 30.-, Bus til Auderød og middag kr. 35.-, Ialt kr. 75.-. I betalingen er indbefattet udgifter til musik, dekoration, transport af service, materialer, tryksager, buskørsel, til- og afgrigning af spisesal m. m.

TILMELDELSE:

Mandag den 24. august er sidste frist for tilmeldelse over postkonto 1608. Efter onsdag den 26. august vil adgangsbilletter ikke mere blive tilsendt. Bestilte og betalte billetter vil på jubilæumsdagen ligge klar til afhentning ved værftsbrovagten mod forevisning af postvæsenets kvittering på beløbets indbetaling. Af hensyn til kabyssernes indkøb er mandag den 24. august fastsat som absolut sidste frist for tilmeldelse til jubilarstævnet. Det gentages, at man ikke kan påregne at få plads ved måltiderne, medmindre man er tilmeldt forud. Det vil lette arrangørernes arbejde, dersom tilmeldelse finder sted i særdeles god tid, og dersom man følger de her givne anvisninger.

Påklædning: „Dagligt blåt“.

Jubilarudvalget.

Sendemandsmødet 1970

Fuldt referat fra sendemandsmødet er sendt til alle distriktsrepræsentanter, hvorfra det kan udlånes til interesserede. Det vil fylde for meget til gengivelse her i bladet, hvor vi nøjes med et koncentrat:

Sendemandsmødet 1970 fandt sted i Esbjerg 30-31. maj på hotel Esbjerg, hvor Marineforeningens lokale afdeling stod for arrangementet. Invasionen af sendemænd begyndte lørdag eftermiddag, hvor de samledes i den smukke marinestue i restaurant Palme-haven. Her blev snakket og varmet op, indtil tiden var inde til at gå løs på aftenens omfattende program på „Hotel Esbjerg“. Esbjergs formand Knud Schrøder bød velkommen til en fortrinlig middag efterfulgt af danseopvisning samt anden underholdning og bal. Marineforeningens formand kommandørkaptajn Kaj Hertz takkede Esbjerg afdeling og Esbjerg by for værtskabet, og mange af byens honorarior, som var inviteret, havde smukke ord at sige om Marineforeningens betydning og virke. En inspireret tale for damerne blev heller ikke glemte.

Fiskeristrejken kastede en skygge over feststemningen og havde formentlig forhindret mange marinekammerater fra Esbjerg i at møde op.

Hovedbestyrelsens virke kan absolut ikke betragtes som en mørkets gerning. Alligevel måtte man ved denne lejlighed - efter festens afslutning - i aktivitet i midnatstimen for at samle de sidste løse ender og skabe oplæg til den følgende dags sendemandsmøde.

Mødet tog sin begyndelse søndag kl. 09.00 under rutinemæssig direktion af orlogskaptajn J. K. Olsen. Formanden åbnede mødet med flaghejsning og et nifoldigt leve for vor æresformand Hans Majestæt Kong Frederik den IX. Desuden takkede han sendemændene for fremmødet og Esbjerg afdeling samt Esbjerg by for det gode arrangement. Telegrafisk hilsen blev sendt til æresformanden og chefen for Søværnet, og begge hilsener blev besvaret inden mødets afslutning. Med et minuts stilhed mindedes man de

Otto Suenson & Co.

Dr. Tværgade 7 Tlf. (01) 14 04 82

Grundlagt 1880

Vinforretning

Lager af cigarer

Lev. til Officersforeningen og
Søofficersforeningen

J. Chr. Andersen

OST

Vimmelskaftet 41 - 1161 København K.

Tlf. (01) *12 13 45

Højgaard & Schultz A/S

Civilingeniører og entreprenører

Hovedkontor:

Ewaldsgade 9 - København N.

Jesper Christensen & Co.

Vin en gros

Nørregade 28 - København K.

A/S Em. Z. Svitzers Bjergnings-Entreprise

HEDE NIELSEN A/S

Horsens - Tlf. (066) 2 47 11

kammerater, der var gået bort siden forrige sendemandsmøde.

Formanden indledte sin beretning med oplysning om, at Marineforeningen pr. 1. maj 1970 talte 9.175 medlemmer fordelt på 87 afdelinger. Sidste år var tallene 9.350 medlemmer fordelt på 89 afdelinger. Rudkøbing og Nyborg afdelinger er blevet nedlagt. Formanden rettede en henstilling til bestyrelserne i afdelingerne om at gøre en indsats for at bevare, og helst forøge medlemstallet og aktiviteten. Dette skulle ikke betragtes som en kritik. Tværtimod rettedes en tak til afgåede og nuværende bestyrelsesmedlemmer for vel udført arbejde.

Arbejdet kan til tider være vanskeligt nok. Det har til eksempel vist sig besværligt for bevarelse af samtlige marinestuer. For tiden har marinestuerne i Helsingør, Gilleleje, Birkerød og Kerteminde måttet pakek sammen, fordi lokalerne skulle bruges til andet formål.

Interessen for skyttelavene er usvækket. For tiden findes skyttelav i Ålborg, Glostrup/Tåstrup, Hadsund, Kalundborg, Kerteminde, Kongens Lyngby, København, Odense og Randers, og der er tegn på, at flere vil komme til, efterhånden som der bygges sportshaller med tilhørende skydebane. Odense afdelings skyttelav har igen i år deltaget i det store fællestævne for alle soldaterforeninger og blev i øvrigt vinder af den pokal, som Marineforeningen havde udsat ved landsskyttestævnet med midler fra kommandør Evers Fond.

Formanden ønskede at høre sendemændenes mening om medlemsbladets nye format og forside (ingen kommentarer), og refererede forløbet af det nordiske militære kammeratskabsstævne i Karlskrona fra 29. maj til 1. juni. Desuden omtaltes Marineforeningens traditionelle kransenedlægninger, tildelinger af donationer og præmier samt uddelingen af admiral Carstensens mindebøger.

Endelig omtaltes H.K.H. Arveprins Knuds 70 års-fødselsdag 27. juli og vor æresformands 60 års jubilæum som medlem af marineforeningen i 1971. Disse mærkedage ville blive markeret på værdig vis.

Formanden sluttede beretningen med en kort samtale af den ændring inden for forsvaret og i særdeleshed søværnet, som har fundet sted med virkning fra 1. januar 1970.

Hovedkassereren fremlagde det reviderede årsregnskab for 1969, der udviste et ganske lille overskud. Til gengæld spåedes et ikke ubetydeligt underskud i 1970 som følge af den almindelige prisudvikling. Efter få spørgsmål (ikke særligt nærgående) godkendtes regnskabet af forsamlingen.

På baggrund af den nævnte prognose og med udgangspunkt i lederen i „Under Dannebrog“ nr. 2 1970 tegnede hovedkassereren derefter et billede af marineforeningens økonomiske situation i de næste 5 år set i belysning af forskellige størrelser af kontingentforhøjelser. Der blev diskuteret pro et contra

(mest pro), og sendemandsmødet vedtog en forhøjelse af årskontingentet til kr. 12,00 pr. medlem.

Der var genvalg af repræsentanter i distrikt II, VII, VIII og IX. I distrikt IV nyvalgte elektriker Bent Hansen, Haslev. Kommandørkaptajn Hertz genvalgte med akklamation. Assistent Kurt Flatau valgtes som landssekretær. Hovedbestyrelsens supplering i henhold til loven godkendtes.

Til revisorer valgtes grosserer N. E. Beck-Friis med kaptajn F. Fabricius som suppleant, og inspektør O. Magegaard med direktør V. Thomsen som suppleant. Hovedbestyrelsen har herefter følgende sammensætning:

Formand: Kommandørkaptajn K. Hertz, København.

Næstformand: Underdirektør Worm Petersen, Frederiksberg.

Landssekretær: Assistent Kurt Flatau, København.

Hovedkasserer: Orlogskaptajn S. Thorlund Nielsen, Gentofte.

Distrikt I, Storkøbenhavn: Boghandler O. Reumert, København.

Distrikt II, Sjælland N.: Maskinmester Hans Pedersen, Frederiksværk.

Distrikt III, Sjælland V.: Blikkenslagerm. I Strangholt, Roskilde.

Distrikt IV, Sjælland S.: Kontorbestyrer E. Nielsen, Næstved.

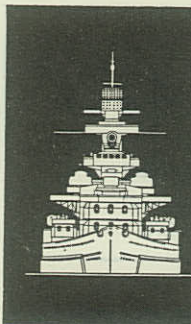
Distrikt V, Bornholm: Kaptajn C. Thomsen, Rønne.

Distrikt VI, Lolland-Falster: Forretningsfører E. Semberg, Nakskov.

Distrikt VII, Fyn: Ingeniør E. D. Fylling, Odense.

Distrikt VIII, Jylland SE.: Fabrikant M. Burchardt, Kolding.

Distrikt IX, Jylland SV.: Direktør Knud Schrøder, Esbjerg.

If you want to receive

free of charge

a catalogue with 24 pages
and many pictures out of
books on ships
and weapons

write to

J. F. LEHMANN'S VERLAG
D 8 München 21 Postfach

Distrikt X, Jylland M.: Omsorgskonsulent E. Schytte Hansen, Randers.

Distrikt XI, Jylland NV.: Fiskeskipper Jens Knak, Lemvig.

Distrikt XII, Jylland N.: Forvalter Georg Petersen, Frederikshavn.

Distrikt XIII, Oversøisk afd.: Bagermester E. Echvald, Godthåb, Grønland.

Under punktet eventuelt fremsatte G. Petersen, Frederikshavn, forslag om at fremtidige sendemandsmøder skulle afvikles på lørdage og gøres færdige samme dag. Der var ikke umiddelbar enighed om forslaget, der ville betyde en radikal ændring af et traditionelt program. Det blev derfor henvist til nærmere undersøgelse af eventuelle konsekvenser.

Man sluttede med at sende en telegrafisk hilsen til kammeraterne i Godthåb afdeling, og efter mødet samledes hovedbestyrelsen og sendemændene med damer til en hyggelig frokost.

S. Torlund Nielsen.

Fra afdelinger og distrikter

DISTRIKT IV

Repræsentanter for Næstved og Haslev var tilstede ved mødet, der fandt sted 3. maj i marinestuen i Næstved. Man diskuterede bl. a. eventuelt valg af ny distriktsformand, men det lykkedes at overtale E. Nielsen til at fortsætte endnu et år som formand. Dagsordenens hovedpunkter var i øvrigt kontingentforhøjelsen og medlemsbladet. I forbindelse med sidstnævnte udtrykte ønsker om at få det billigjort med annoncer og at få forsiden ændret igen.

DISTRIKT X

5. marts afholdtes møde i Håndværkerforeningen i Viborg med repræsentation fra Ebeltoft, Randers, Viborg og Århus. Man enedes bl. a. om at arrangere en distriktssammenkomst med damer på Kongens Kro 12. august.

FREDERICIA

Afdelingens mangeårige tidligere formand skorstensfejrermester Carl Aage Häuser er trådt tilbage efter at have siddet i bestyrelsen i over 30 år og er blevet udnævnt til æresmedlem af afdelingen. Se i øvrigt under Kolding.

FREDERIKSVÆRK (Nyt Dannebrog)

Ved en festlighed den 15. juni fik afdelingen af „Danmarksamfundet“ overrakt et smukt nyt splitflag.

Afdelingen gratulerer sit æresmedlem orlogskaptajn J. K. Olsen, som fyldte 70 år den 30. juni. Ligeledes lykønskes bryggeriejer N. Hytting, som i flere år har været medlem af bestyrelsen, og som 18. juli fyldte 60 år.

Bornholm

Skibsprovantering

John Hintzes enke - Rønne

Alfred Th. Haagensen

Juveler, guldsmed & gravør
Store Torv 8 - Tlf. 270

Esbjerg

Claus Sørensen

Esbjerg

H. J. Christensen & Søn

Vådbinderi og tovtørreri
Esbjerg

„Hotel Spangsbjerg“

Mødested for Marineforeningens
medlemmer

Esbjerg Tlf. (051) 2 17 55

Frederikshavn

Electra I/S

Elektroinstallatørfirma
Tlf. 42 02 39

Danmarksgade 38 Frederikshavn

Johan Damsgaard

Kolonial & skibshandel

Tlf. 42 26 22 Frederikshavn

P. Conradsen

Teknisk maskinforretning
Skibsartikler - Olie
Tlf. *42 09 00

Einar Sørensen & Co.

Stevedore
Tlf. *42 14 00

Havnegade 11 Frederikshavn

Fyn

Aktieselskabet Svendborg Skibsværft

Carl Antonsen

Guld- og sølvmed

GLOSTRUP-TÅSTRUP (Snart jubilæum)

Ved medlemsmødet i Kåhytten 2. april havde man som taler hovedbestyrelsens tidligere næstformand Chr. Bønnelycke, der fortalte om hvordan det gik til, at han blev indkaldt til garden.

14. maj arrangeredes udflugt i bus til Vikingeskibshallen i Roskilde med efterfølgende frokost i cafeteriaet.

Til „Under Dannebrog“ nr. 1 var indløbet forkert dato for afdelingens jubilæum. Afdelingen har den 15. oktober 1970 eksisteret i 25 år. Selve jubilæumsfestligheden finder sted lørdag den 17. oktober 1970 i Glostruphallen.

GODTHÅB

Afdelingen har haft en festlig underholdningsaften med „Hvornår var det nu det var?“. Det blev så vellykket, at man vil gentage det. I øvrigt er til 2. august planlagt fregatskydning med efterfølgende spisning.

Der har været fransk flådebesøg, og travle Albert Echwald, som ikke kunne gentage sin succes med at overrække en kajak, fandt denne gang på at udsætte en vandre pokal, som der skal kæmpes om ved danske og udenlandske flådebesøg. Trofæet er for at være aktuel navngivet Arveprins Knuds Pokal. I øvrigt er Echwald initiativtager til det nystartede Arveprins Knuds Fond, som i første række skal komme sporten til gode.

HOLBÆK

11. maj afholdtes kegleaften på „Linden“, og 13. juni var arrangeret en tur med damerne til Odsherred. På programmet står desuden en fregatskydning i Strandparken den 15. august.

HORSENS

I god tid gratuleres: 29/9 hotelejer Otto Jensen, 50 år. 22/10 radiotekniker H. B. Ladegaard, 50 år.

KOLDING (Til søs med Havmanden)

I samarbejde med sømandsforeningen arrangerede Marineforeningens afdeling 30. april forevisning af farvefilmen „Mærsk Line Around the World“. Det foregik i marinestuen, hvor man sluttede af med kammeratligt samvær.

2. maj var man rigtigt til søs, idet medlemmerne var inviteret til at deltage i en demonstrationssejlsads med bevogningsfartøjet „Havmanden“.

Terje Østergaard oplyser desuden, at Kolding afdeling den 20. juni var inviteret til at deltage i en sommerudflugt arrangeret af Fredericia afdeling. Man mødtes i Fredericia Sejlklub og foretog derefter en sejltur op og ned ad bæltet under de to broer. Der sluttedes af med koldt bord og dans på restaurant „Snoghøjgård“.

KONGENS LYNGBY

Afdelingens fane var til stede ved begravelsen af Jørgen Bordenskjold Hansen som afgik ved døden den 17. april.

Afdelingen gratulerer fire fødselarer: 8/9 grosserer Johan Dennig, 85 år. 26/9 fuldmægtig Kaj Antonisen, 65 år. 16/10 bagermester Georg Sahl, 60 år. 21/11 installatør Niels Henrik Nielsen, 75 år.

KORSØR (Efterlysning)

Afdelingens kasserer N. Bruus Sørensen, Motalavej 77 II, 4220 Korsør, telefon 03-572449, har tidligere med held efterlyst en bog i U.D. - nu efterlyser han „Lærebog i praktisk Sømandskab“ af Jens Kusk Jensen (Ålborg 1901).

U.D. oplyser, at bogen har været udsolgt i 30 år. Vejledning kan gives om eventuelle erstatningsbøger.

NAKSKOV

E. Semberg korrekser U.D., som i nr. 1 beskyldte Nakskov for at have holdt torskegilde og bal 15. november. Det var ikke Nakskov men Nykøbing Falster.

Afdelingen har mistet et af sine trofaste medlemmer, pensioneret lodsformand Jens Mogen. Han havde været med siden 1923 og gik bort i en alder af 79 år.

NÆSTVED (Jubilæumsforberedelser)

Afdelingen deltog i Sydsjællandske Soldaterforeningers Samvirkes stort anlagte arrangement (bl. a. en fanebog) på 4. maj-dagen.

Bohn-Jespersen oplyser desuden, at man 13. juni havde en sommertur til Agersø. Der er planlagt en fregatskydning 6. september, og der er allerede nedsat et jubilæumsudvalg, som skal forberede 50 årsfødselsdagen 9. februar 1971.

NYKØBING FALSTER (Der byttes plads)

Hårdt presset af andre opgaver har Børge Sederstrøm vejet formandsposten. Han er nu næstformand og konsulent for den nye formand (og tidligere næstformand) Henry Resen Andersen.

Se i øvrigt under Nakskov.

SILKEBORG

Afdelingen deltog i arrangementer ved mindefesten 4. maj. Den 24. maj var man indbudt til at deltage i en sejltur med en marinekutter fra Århus.

SKIVE (Marinestuen flyttet)

14. marts afholdtes generalforsamling med efterfølgende fest med damer. Siden har bestyrelsen konstitueret sig med værkfører Egon Hansen som formand. Kristi Himmelfartsdag afholdtes den årlige fregatskydning med god tilslutning.

Afdelingen har mistet et æresmedlem, forhenværende distriktsmontør J. J. Pedersen, som afgik ved døden 19. maj.

Formand Egon Hansen oplyser i øvrigt, at marinestuen er flyttet fra restaurant „Nordstjernen“ til Håndværkerforeningens restaurant i Frederiksgade.

SLAGELSE

Afdelingen lykønsker: 1/9 Poul E. Buck Rasmussen, 60 år. 24/10 glarmester Otto Jørgensen, Sorø, 75 år. 19/12 værkstedsleder G. Wehlast, 60 år.

STRUER

Carl Eiler Carlsen meddeler, at han er trådt tilbage som formand og er blevet afløst af restauratør Thorvald Johnsen. Vi har desuden modtaget brev fra Fin Flyvholm, der oplyser, at den store model af et femmastet sejskib, som blev skænket til det nye sømandshjem i Hanstholm, var bygget af et af afdelingens medlemmer, Alfred Pedersen. Han havde lagt 4½ års arbejde i den smukke gave.

STUBBEKØBING - BOGØ

Ved generalforsamlingen 29. april blev Harald Jensen valgt til afdelingens formand.

SVENDBORG (Marinestuen flyttet)

Reynolds Hansen oplyser, at afdelingens marinestue har holdt flyttedag fra hotel „Phoenix“ til hotel „Ærø“. Samtidig oplyses, at man den 5. maj i samarbejde med alle lokale maritime foreninger arrangerede en højtidelighed ved mindestøtten for faldne søfolk fra den anden verdenskrig.

Afdelingen gratulerer: 19/9 skibsfører Svend Aage Stockel, Vindeby, 70 år. 4/10 forhyringsmand Hans Winter, Mærskgården, Troense, 70 år. 24/12 sømand Johannes Pedersen, 70 år.

VIBORG

Man mistede en god kammerat, da afdelingens mangeårige kasserer Wilhelm Clausen pludselig afgik ved døden.

ÆRØSKØBING

12. marts fejrede afdelingen sit 25 års-jubilæum. I den anledning sender man en særlig hilsen til marinemaleren H. Schöslér Pedersen, som i kærlighed til sin fødeby har hjulpet marinestuen til at erhverve en meget smuk samling af skibsbilleder.

ÅRHUS OG OMEGN

Afdelingen bringer lykønskninger: 30/9 lokomotivfører E. A. Lønquist, 50 år. 9/10 arbejdsmand Johan Frederik Buch, 60 år. 23/10 maskinmester Georg Riber, 60 år. 26/10 vulkanisør Th. Jensen, 60 år. 1/11 Rigger Hans Chr. Jensen, 75 år. 14/11 chauffør Hakon Hejlsberg, 65 år. 8/12 skomagermester Peter Christensen, 75 år. 17/12 styrmand Erik Olesen, 65 år.

Illustrationerne gengiver bøgerne i samme rækkefølge som i teksten.

Ny maritim litteratur

Vikings tekniske årshæfte

Dansk skibsfart og skibbygning ajourføres af redaktør Axel Bærentzen med bistand af talrige sagkyndige og tekniske eksperter, bl. a. skibsejere V. A. Nyholm, ing. Lunke, ing. Erik Eriksen, dir. Max Roe, ing. Leif Møller, m. fl. 100 s., ill., kr. 12,00, Vikingens forlag.

Kampen om U 843

9. april 1945 blev en tysk undervandsbåd sænket et par sømil fra Læsø efter næsten afsluttet rejse fra Singapore lastet med 144 tons krigsvigtige og kostbare varer. 90 andre tyske ubåde blev sænket i danske farvande, men ingen er omfattet med så meget dramatik som U 843 på grund af den efterfølgende strid om bjergningsretighederne. Erik Nørgaard fortæller. 85 s., ill., kr. 12,25, Chr. Erichsens Forlag.

Berømte opdagelsesrejser (I-II)

Ernest Samhabers koncentrerede værk er blevet oversat fra tysk og bearbejdet af Chr. Dahlerup Koch, som har forbedret indholdet betydeligt ved revision og ajourføring af oplysninger om nordiske territorier og nordisk indsats. 148 s., rigt ill., kr. 49,50, Politikens Forlag.

Skonnerten Fulton af Marstal

Den gamle New Foundland-skonnert „Fulton“ er af Nationalmuseet blevet rekonstrueret i sin oprindelige skikkelse til benyttelse som et levende og sejlene museumsskib. Initiativmanden, museuminspektør Ole Crumlin-Petersen har også skrevet en dejlig lille bog om skibet, om Marstal og om New Foundlandsfarten. En bibliofil perle. 52 s., ill., kr. 18,00, Vikingskibshalen, Roskilde.

Deep Sea Sailors

Et studie i maritim etnologi af den svenske forfatter og videnskabsmand Knut Weibust. Sproget er engelsk, og emnet er langfartssømandens tilværelse i sejlskibenes tid. 512 s., ill., pris ikke angivet, Nordiska Museet, Stockholm.

The Cutty Sark, Her Designer and Builder

Bogens hovedperson er Hercules Linton, som konstruerede den berømte klipper. Forfatteren Robert E. Brette, en slægtning af konstruktøren, for-

tæller også en hel del om skibet. 45 s., ill., 8 sh. net., W. Heffer & Sons, Cambridge.

Modelbau von Schiffen des 16. und 17. Jahrhunderts

Forfatteren Rolf Hoeckel skriver både for søhistorisk interesserede og for modelbyggere og har ikke sparet på instruktivt billedmateriale. 116 s., 19,80 DM, net., Hinstorff Verlag, Rostock.

Rodney

David Spinney prøver her at rehabilitere admiral Rodney, som tidligere søkrigs historikere har kritiseret stærkt. Bl. a. analysere søtræfningerne ved Gibraltar og i Vestindien. 484 s., ill., 100 sh. net., George Allen & Unwin, London.

Fartyg förbi

Et essay over svenske sejlskibe og deres sejlads over de syv have. Trods navnet er forfatteren Gordon Macfie svensker. Han er også en erfaren sømand og en dejlig kunstner, der ikke sparer på illustrationerne. 160 s., sv. kr. 46,50, net., Bonniers, Stockholm.

The Wavertree, an Ocean Wanderer

En mindebog om en af de sidste ræseljere der gik i fart på New York. Dette skib vil nu genopstå i sin oprindelige skikkelse. Forord af Alan Villiers og indledning af Jacob Isbranden. 134 s., \$ 6,95, net., South Street Seaport Museum, New York.

They Came by Sea

Jerry MacMullen fortæller om sejlskibene, der anløb San Diego Bugten gennem 400 år. Det sidste af disse, fuldriggeren „Star of India“ ligger der endnu. 152 s., rigt ill., \$ 6,75 net., The Maritime Museum Association of San Diego.

Al Hands Aloft!

Kapajn W. H. S. Jones fortæller om en rejse med den tremastede bark „Caithness-Shire“ i 1909 og om skibets stranding ved Bahamaøerne. 250 s., ill., 35 sh., net., Jarrolds Publishers, London.

The Convict Ships

Mange illustrationer og data vedrørende britiske sejlskibe, som i perioden fra 1787 til 1868, førte straffefanger til Australien. Forfatteren Charles Ba-

teson har desuden fundet en masse beretninger om skibenes rejser. 421 s., 75 sh., net., Brown, Son & Ferguson, Glasgow.

Fiasco

John Dean Potter har fundet årsagen til, at det i februar 1942 lykkedes for tre store tyske orlogsskibe at slippe ud fra havnen i Brest og hjem til tyske havne. Her blev briterne taget på sengen. 235 s., ill., 42 sh., net., Heinemann, London.

A Voyage Towards the South Pole

James Weddells egen beretning om rejsen i 1822-24 til Sydpolarhavet. Genoptryk fra 1825 med introduction af Sir Vivian Fuchs. 324 s., ill., 50 sh., net., David & Charles, Newton Abbot, Devon.

The Thames Sailing Barge, Her Gear and Rigging

Detaljer af sejlvingen i de gamle sprydejslriggede lægtere i helsides fotos og fyldige tekster af Dennis J. Davis. ca. 100 s., 50 sh., net., David & Charles, Newton Abbot, Devon.

The Case for the Sea-Serpent

Rupert Thomas Gould troede på den store søslange og har analyseret 30 beretninger fra de sidste 200 år. 291 s., ill., \$ 8,50, net., Singing Tree Press, Detroit.

Anson's Voyage

Beretningen om jordomsejlingen 1740-44 er bearbejdet af L. A. Wicox på grundlag af George Anson's egne notater. Forfatteren har også illustreret og gjort det aldeles fremragende. 182 s., 45 sh., net., Bell & Sons, London.

James Cook (The Opening of the Pacific)

En lille elegant og glimrende illustreret publikation redigeret af Basil Greenhill, direktøren for National Maritime Museum, i anledning af 200-året for opdagelsen af Australien. 32 s., 8 sh., net., Her Majesty's Stationery Office, London.

The German Navy in Word War II

Storadmiral Dönitz har leveret forord, og forfatteren er den amerikanske søhistoriker Edward P. von der Porten. Foruden pædagogiske diagrammer er der ødslet med dramatiske fotos. 274 s., 42 sh., net., Arthur Barker, London.

